

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Postboks 325
1502 MOSS

Deres ref

Vår ref
2024/1560-16

Dato
09.04.2025

Nesbyen kommune: Finansiering av sikringsanlegg for flom - del 2

Viser til møte i Nesbyen 8. november 2024, vårt brev av 12.11.24 og deres epost datert 06.12.24. Basert på dette har Nesbyen kommune nå gjort gjennomgang av aktuelle problemstillinger, og vil i det følgende skissere behovet for finansiering av sikringsanlegget i Nesbyen kommune.

Kommunedirektøren har i budsjett- og handlingsplanen for 2025-2028 varslet at det i løpet av 2025 vil bli fremmet en egen sak om flomsikring av Nesbyen kommune, hvor både sikringsanlegget og finansiering blir beskrevet. Den kommende politiske saken, kalt «kommunevedtak», vil hovedsakelig beskrive flomsikringstiltakene og kommunens ansvar for sikringstiltakene. Hvordan sikringstiltakene kan finansieres, vil ha en helt sentral plass. Når kommunens kostnader og finansieringen av disse er endelig avklart vil dette inkluderes i det som blir kommunestyrets vedtatte årsbudsjett- og handlingsplan for kommende perioder.

Distriktsandel og relevante problemstillinger

Etter at ekstremværet «Hans» inntraff har også kommunen blitt innmeldt i Register om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK). Dette medfører naturligvis økonomiske omstillingsutfordringer. I tillegg kommer usikkerheten og behov for avklaring av problemstillingene knyttet til finansieringen av flomsikringsanlegget av Nesbyen.

Kommunen jobber tett sammen med Norges Vassdrag og Energidirektorat (NVE) om etablering av sikringstiltak, herunder etablering av flomvoll. NVE som myndighetsorgan og samarbeidspartner for kommunen fungerer veldig bra. Dette er avgjørende for at kommunen skal sikre lokalsamfunnet mot risiko for flom og ras nå og i fremtiden.

Samtidig erfarer kommunen at det er gråsoner i ansvarsforhold mellom kommunen og NVE. Dette kan vi også finne i nærmere beskrevet blant annet i St.meld. 27 «Tryggare framtid». I stortingsmeldingen fremkommer det blant annet: «NVE gi bistand til krise- og hastetiltak. Krisetiltak er tiltak som er nødvendige for å avverje overhengende fare like før, under og rett etter ei flaum- eller skredhending. For krisetiltak blir det ikkje stilt krav om distriktsdel. Hastetiltak er tiltak som må gjennomførast raskt for å avverje eller redusere ytterlegare skadeutvikling, men der det er tid til forenkla planlegging og saksbehandling. Distriktsdelen for hastetiltak er på 10 prosent».

Basert på tidligere dialog med statsforvalter og kommunal- og forvaltningsdepartementet (KKD) har Nesbyen kommune fått bekreftet at lånefinansieringen av distriktsandelen på 10% er avklart. Dette legger kommunen til grunn for sitt videre arbeid.

Relevante problemstillinger til avklaring

Likevel ønsker kommunen å påpeke nok en gang at sikring av Nesbyen både haster og er viktig for utvikling av lokalsamfunnet. Problemstillingen for kommunens del er tidsperspektivet for etableringen av sikringsanlegget. Når prosjektperioden strekker seg over minst 6 år – kan dette fremdeles komme innenfor rammene av «haster» og «krise»? Slik at kommunen kunne unngå distriktsandelen på 10%? Dette forholdet er av prinsipiell art, og er relevant for flere enn Nesbyen kommune å få avklart.

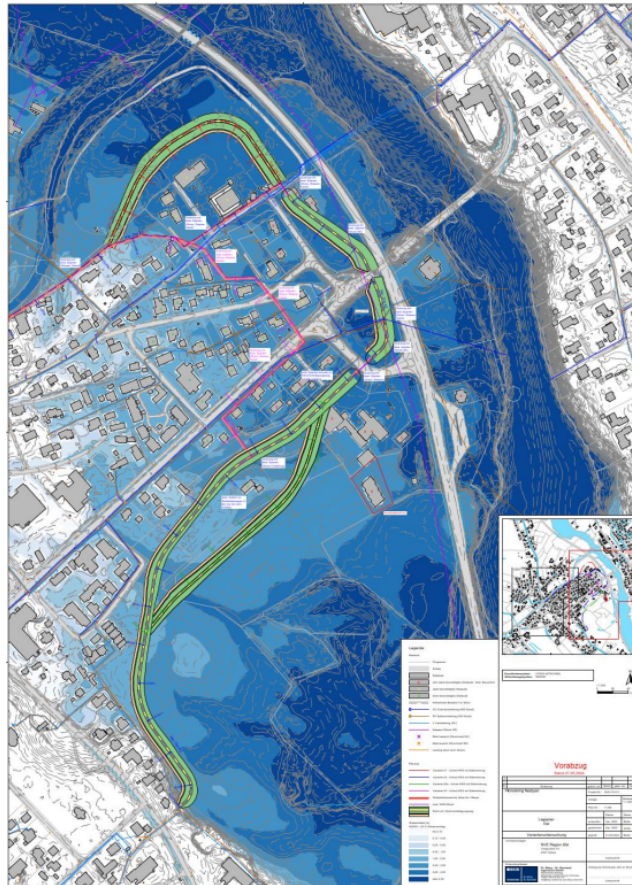
Nesbyen er en, som mange andre kommuner, både ras- og flomutsatt kommune. NVE bistår kommunen derfor både i flomsikringsprosjektet, i tillegg til utredning og gjennomføring av rassikring. Slik dette nå er beskrevet får kommunen en distriktsandel per prosjekt, med mindre dette er beskrevet som et krisetiltak. Kommunen tillater seg likevel å stille spørsmål om det er rimelig at kommunen, når det pågår en rekke parallelle prosjekter fra myndighetsutøver NVE, skal belastes en distriktsandel per prosjekt? Er prinsippene og konsekvensene av dette helhetlig utredet i forhold til økonomi og gjennomføring lokalt i kommunene?

En annen relevant problemstilling er gråsonene mellom sikringstiltaket og kommunens ansvar som eier av infrastruktur og lignende. Dette beskrives også i St.meld.27, men kommunen tillater seg å nevne at gråsonene i ansvarsforhold kanskje ikke er tilstrekkelig belyst. Sikringsanlegget i Nesbyen er et stort tiltak i en ellers liten bygd. Det er mange elementer og forutsetninger som skal på plass for å sikre effekt av sikringsanlegget. I denne sammenheng har kommunen en stor utfordring knyttet til infrastruktur. Kommunen eier Hajem bru som krysser elven Rukkedøla. Broen ble svekket av de enorme vannmengdene som kom under ekstremværet, men holdt akkurat. Ekspertene på fagområdet har undersøkt og vurdert tilstanden. Konklusjonen er at broen må erstattes av en ny bro grunnet både alder og kapasitet. Broer og annen infrastruktur inngår ikke som en del av NVE sin prosjektkostnad og ansvaret ligger hos eier. Det vil i dette tilfellet si kommunen. NVE har uttrykkelig gjort klart at om Hajem bro ikke erstattes vil ikke sikringsanlegget ha ønsket effekt ved en ny fremtidig flom. Det er med andre ikke et alternativ at NVE bygger flomvoll og eksisterende bro består. Selv om ansvarsforholdet mellom NVE og kommunen er tydeliggjort tillater kommunen seg likevel å påpeke at kostnaden for etablering av ny bro burde vært del av NVE sine totalkostnader for prosjektet. Kommunen ber statsforvalter og aktuelle departement gjøre en vurdering av denne problemstillingen.

Beskrivelse av sikringsanlegget

I Hallingdal er det risiko for at flommer oppstår hele året. Ikke bare under snøsmelting på våren, men også klimaskapte flommer i andre årstider. Ekstremværet "Hans" i 2023 er et eksempel på nettopp dette. NVE har i sin forprosjekt rapport datert 31.01.25 beskrevet hvordan sikring av Nesflata i Nesbyen kommune kan gjennomføres (se vedlegg). NVE har ved sine innleide ressurser, deriblandt dr. Blazy-Dr. Øverland Ingenieure GmbH og Rambøll utarbeidet rammene for ulike traseer for flomsikring, konsepter for flomsikring, samt kommet frem til en egnet løsning for totalsikring. Nesbyen kjennetegnes ved at sidevassdraget Rukkedøla og hovedvassdraget Hallingdalselva møtes. Ved samtidighet skapes det flomsituasjoner som skaper ødeleggelser bl.a. på hus og eiendommer på Nesflaten.

Prosjektet handler det ikke bare om at selve sikringstiltaket skal gjennomføres, men også at flomsikringstiltakene skal tilpasses de lokale forholdene på en god måte.

Figur 6.2: Oversikt over vurderte alternativer

Det er utarbeidet 3 hovedalternativer for sikring av Nesflata og lokalsamfunnet i Nesbyen kommune. En kort beskrivelse følger under:

Alternativ 1 (Liten løsning)

Den lille løsningen er utformet som et minimalt alternativ med sikring ved en mur gjennom boligfeltet. Denne løsningen utelukker flere hus fra flomsikring. I tillegg er dette alternativet teknisk mer krevende, og risiko for blant annet behov for bruk av organisatoriske tiltak..

Alternativ 2 (Middels løsning)

Den midlere løsningen er en kombinasjon av flommur langs Øynan mot rv. 7 og flomvoll derfra langs rv. 7 og sørover. I likhet med alternativ 1 utformes dette alternative som mur i tettstedet og byr på tilsvarende utfordringer som nevnt ovenfor.

Alternativ 3 (Stor løsning)

Den store løsningen svinger lenger nord mot Rukkedøla slik at den sikrer markedsplassen og omtrent følger dagens gjerde langs rv. 7. Dette alternativet har sikring med flomvoll på hele strekningen. Det er tilstrekkelig med plass for plassering av pumpestasjoner og for omlegging og tilkobling av avløpssystemet. Ulemper med alternativet er høyere arealbruk og fjerning av trær / vegetasjon langs Rukkedøla.

Alternativ 2+ og 3+ (Middels/Stor løsning pluss)

Pluss-løsningen innebærer at flomverket flyttes lenger sør-øst ut på landbruksarealet Jørgenmojordet. Dette vil gi Nesbyen kommune rom for stedsutvikling. Denne utvidelsen er vurdert å ha ingen betydning for kostnadene og den tekniske gjennomføringen.

I tillegg til dette alternativet vil det kreves at det utføres sikringstiltak langs Rukkedøla og deler av Steinmogutu, som egne prosjekt. Dette vil ha samme prosess som første prosjekt med

forprosjekt, detaljreguleringsplan og detaljprosjekt. I dette ligger også mulig endring av eksisterende flompark og utskifting av Hajem bru.

NVE anbefaler gjennomføring av Middels/Stor løsning pluss, slik at Nesbyen samfunnet sikret inklusive offentlige formålsbygg i sentrum. *Med gjennomføring av alternativ 2/3 vil dette også sikre offentlige formålsbygg og offentlig tjenesteyting, slik som boliger til eldre og funksjonshemmede, legekontor, helsestasjon, ambulanse og Familiens hus. I tillegg vil Hallingdal tingrett og kommunens administrasjonsbygg bli sikret.*

Videre er Statens vegvesen godt i gang med sitt forprosjekt og planarbeidet for heving av standard på riksvei 7. Veien skal heves til flomsikkert nivå for 50 års flom. Det planlegges at 4 kulverter under riksvei 7 (der Rukkedøla møter Hallingdalselva) skal skiftes ut til en bru tilpasset 200 års flomsone, videre skal det etableres en nødrampe som vil lede trafikken opp på flomvollen de dagene da riksvei 7 står under vann under eksisterende brosystemer. I tillegg vil rv 7 få en generell heving og avkjøringen fra riksvei 7 vil få en ny utforming for å møte flomvollen.

Kommunens øvrige kostnader for flomsikring

Basert på arbeidet sammen med Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), se over, er det liten tvil om at kommunens andel av utgiftene til flomsikring vil bli betydelige. Totalt viser foreløpige beregninger at distriktsandel og kommunens ansvar for «byggeklar grunn» til sammen vil beløpe seg til minimum 110 mill.kr.

En av forutsetningene for bygging av sikringsanlegget er at kommunen stiller med «byggeklar grunn». Den planlagte plasseringen av flomvollen vil ikke være mulig å lokalisere på kommunal grunn alene. Det vil derfor medføre et omfattende arbeid med grunnerv. Relativt store områder i sentrum av Nesbyen vil bli klausulert, og kan ikke benyttes til blant annet boligformål. Foreløpige beregninger er nå gjennomført, og beregnet kostnad ligger i størrelsesorden 50-60 millioner kroner.

Erverv av grunn, utvikling av denne, ekspropriering og andre tilhørende aktiviteter er etter vår vurdering en investeringsutgift, og utgiften kan lånefinansieres. Investeringer og låneopptak vil være svært krevende for Nesbyen kommune, samtidig vil investeringene være helt nødvendige. En investering opp til 50 millioner, der hovedandelen av utgiftene vil påløpe i 2026/27, kan oppsummeres slik;

1. INVESTERING OG FINANSIERING

INVESTERING	
STYRINGSRAMME	53 084
Tillegg for usikkerhet	0
KOSTNADSRAMME	53 084
Renter byggelån	1 028
Endring i bruttoinvestering 0%	0
BRUTTOINVESTERING	54 112
FINANSIERING AV INVESTERING	
Investeringsbidrag	0
MVA kompensasjon	13 271
Låneopptak	40 841
SUM FINANSIERING	54 112

1. INVESTERING OG FINANSIERING (tall til økonomiplanen)

Påløpt per 2024	2025	2026	2027
-	2 050	26 266	24 768
-	-	-	-
-	2 050	26 266	24 768
-	-	69	959
-	-	-	-
-	2 050	26 335	25 727
Påløpt per 2024	2025	2026	2027
-	-	-	-
-	513	6 566	6 192
-	1 538	19 768	19 535
-	2 050	26 335	25 727

Tabell 1: Tiltaket "Byggeklare tomter" vil medføre en investering på opptil 50 millioner kroner, fordelt i all hovedsak i 2020/2027.

Investeringsutgiften vil minimum gi disse driftskonsekvensene.

3. DRIFTSBUDSJETT

Driftsmessige konsekvenser, av flomsikringstiltaket	2025	2026	2027	2028	2029
Sum utgifter	0	0	0	0	0
Avskrivninger	-1082	-1082	-1082	-1082	-1082
Brutto driftsresultat	-1082	-1082	-1082	-1082	-1082
Renter på lån	-1 838	-1 801	-1 764	-1 728	-1 691
+ Avskrivninger	1 082	1 082	1 082	1 082	1 082
Avdrag	-817	-817	-817	-817	-817
Sum tilskudd	0	0	0	0	0
NETTO DRIFTSRESULT vil bli påvirket av investeringen	-2 655	-2 618	-2 581	-2 544	-2 508

Tabell 2: Foreløpig beregnede årlige driftskonsekvenser ved investering i «Byggeklare tomter» (50 mill.), der investeringen deles som vist i tabell 3.

Foreløpige beregninger viser at driftskonsekvensene av en investering på 50 millioner til etablering av «byggeklar grunn», vil få årlige utgifter minimum 2,6 millioner kroner de første årene etter at tiltaket gjennomføres.

Forvaltning, drift og vedlikehold

Etter ferdigstilling av sikringsanlegget har kommunen ansvar for forvaltning, drift og vedlikehold av anlegget. Dette ansvaret medfører at kommunen må utføre og dekke kostnader til nødvendig forvaltning, drift, vedlikehold og eventuell skjøtsel av anlegget. Ved større vedlikeholdstiltak kan kommunen søke staten om bistand eller tilskudd etter de til enhver tid gjeldende regler. Kommunen kan videreføre hele eller deler av drifts- og vedlikeholdsansvaret gjennom å inngå avtale med grunneiere eller andre som har nytte av tiltaket. Dette vil kommunen allerede nå initiere, også for å avklare eventuelle finansieringbidrag fra andre.

Oppsummerende konklusjon

Basert på overstående ber vi om bistand fra Statsforvalter til å kontakte med aktuelle departementer, spesielt Energidepartementet og KDD, for avklaring av kommunens anledning til å lånefinansiere kommunens kostnader knyttet til «byggeklar grunn». Det vil si alle tilhørende kostnader for å sikre etablering av sikringsanlegget, slik som ekspropriering, reguleringsplaner, utredninger innenfor kommunens ansvarsområde for sikringsanlegget. Estimert til om lag 50-60 mill.kr. Dersom det er behov for ytterligere redegjørelse av problemstillingen eller annet står kommunen rede til umiddelbart bidra med ytterligere informasjon.

Med hilsen

Bente Rudrud Herdlevær
Kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk og inneholder derfor ikke signatur